

Reactie Seniorengoalitie op Internetconsultatie Eerste tranche aanpassing Wpg

Aanleiding

De Seniorengoalitie (ANBO, KBO-PCOB, Koepel Gepensioneerden en NOOM) heeft met belangstelling kennis genomen van de eerste tranche van de aanpassing van de Wet publieke gezondheid (Wpg) die voorziet in een adequaat wettelijk instrumentarium om ten behoeve van de volksgezondheid collectieve maatregelen te kunnen treffen bij een infectieziekte met pandemisch potentieel. De coronacrisis heeft laten zien dat Nederland goed voorbereid dient te zijn op pandemieën die een bedreiging vormen voor de volksgezondheid. Het is dan ook van belang de impact van de collectieve maatregelen op ouderen hierin mee te laten wegen. Met name kwetsbare groepen zoals ouderen worden getroffen door deze collectieve maatregelen.

Sluiten locaties

In een eerste rapport over de aanpak van de coronacrisis sprak de Onderzoeksraad voor Veiligheid begin dit jaar van een "stille ramp" in verpleeghuizen, die zich in de eerste maanden van de pandemie voltrok. Toch zien we in het wetsvoorstel toch een mogelijk opening staan als het gaat om het sluiten van zorginstellingen. Artikel 58n Wpg van het wetsvoorstel maakt het mogelijk dat bij ministeriële regeling beperkingen of voorwaarden worden gesteld aan de toegang tot zorglocaties van personen die niet bij de zorg, jeugdhulp of maatschappelijke ondersteuning betrokken zijn en die geen mantelzorger zijn (bezoekers). Als het gaat om bezoek aan personen die langdurig in een zorginstelling verblijven, kan daarbij sprake zijn van een beperking van hun huisrecht. De regering is vastberaden om ervoor te zorgen dat ook personen die woonachtig zijn binnen een zorginstelling in hun persoonlijke woonruimte zo volledig mogelijk gebruik kunnen maken van hun huisrecht. Het feit dat deze personen binnen een zorginstelling wonen kan echter beperkingen van het huisrecht onoverkomelijk maken. Met name in zorginstellingen voor langdurige zorg verblijven veelal kwetsbare personen. De regering is zich ervan bewust dat een beperking van de toegang tot zorglocaties een aanzienlijke impact kan hebben. In bijvoorbeeld de ouderenzorg is onderling contact tussen ouderen en hun naasten van groot belang. Vanwege die impact en het belang van het huisrecht moet terughoudendheid worden betracht bij het beperken van de toegang tot zorglocaties.

Eerder gaf de minister aan nooit meer verpleeghuizen te sluiten. Dat is voor ons nog steeds het uitgangspunt. Als er besluiten worden genomen die kwetsbare ouderen raken, moeten de ouderen en hun naasten nadrukkelijk worden betrokken en elke gezamenlijke oplossing wordt verkend om de contactlijnen op te houden.

Goede informatie

Het is van belang dat cliënten en hun vertegenwoordigers zich bewust zijn van hun rechten en de plichten van de zorgaanbieder. Goede informatievoorziening over de inhoud van die rechten is hierbij essentieel. Een belangrijke rol is hierbij weggelegd voor patiënten- en cliëntenorganisaties, zoals het Landelijk Overleg Cliëntenraden, Landelijk steunpunt medezeggenschap (LSR) of de ouderenorganisaties. Zij kunnen cliënten en hun vertegenwoordigers voorlichten over de plichten van de zorgaanbieders en de rechten van de cliënten en hoe zij hiervan gebruik kunnen maken. Ook zal de overheid voornoemde organisaties waar nodig behulpzaam zijn bij de

informatievoorziening.

Als seniorenorganisaties nemen we graag deze taak op ons. Maar dat vraagt wel betrokkenheid in een vroege fase. Gezamenlijk optrekken is de voorwaarde voor het gezamenlijk bereiken van de senioren in Nederland.

Beschermingsmiddelen

De maatregelen die kunnen raken aan de persoonlijke levenssfeer betreffen onder meer de voorschriften inzake de veilige afstand (artikel 58f Wpg) en de mogelijke regels over reizen, hygiënevoorschriften en beschermingsmiddelen (artikel 58g Wpg).

Het is van belang te blijven legitimeren dat een gezonde afstand een prima keus is. Kortom: overheid moet basisgedrag blijven stimuleren als mensen de coronamaatregelen willen volhouden. Beschermingsmiddelen moeten voldoende aanwezig zijn, ook voor mantelzorgers

Leeftijd

Bij de bestrijding van de epidemie differentiatie in leeftijd te rechtvaardigen zijn. Het voorkomen van verdere verspreiding van het virus onder risicogroepen en het creëren van een normenkader dat op grond van gedragswetenschappelijke inzichten passend is voor een bepaalde leeftijdsgroep, zijn voorbeelden van een legitiem doel. Leeftijdsgrenzen die zijn ingegeven door het risico op infectie moeten aan de nieuwste wetenschappelijke inzichten kunnen worden aangepast. Het maken van het onderscheid moet verder in redelijke verhouding staan tot het te bereiken doel (proportionaliteit).

Leeftijdsgedifferentiatie heeft het risico van uitsluiting en exclusie. In de corona-epidemie bleek dat ouderen zich vaak nog meer isoleerden met als risico eenzaamheid. De impact van COVID op de ervaren eenzaamheid van ouderen was groot. Als een dergelijk besluit genomen wordt, is het belangrijk dat communicatie helder en duidelijk is en moet er aandacht zijn voor de ervaren eenzaamheid, Het (digitaal) faciliteren van netwerken rond senioren is essentieel.

Tot slot

Het is van belang dat in de maatschappelijke benadering alsmede in de zorgbenadering een meer cultuursensitieve benadering wordt ingezet. De communicatie, de zorg, de dialoog met ouderen met een migrantenachtergrond is vaak niet goed afgestemd op de achtergrond, taal en leefsituatie. Hierdoor ontstaan problemen. Ouderen krijgen bijvoorbeeld te laat zorg omdat zij niet goed weten waar ze terecht kunnen voor passende zorg en ondersteuning.

voor thuiswonende ouderen tijdens de pandemie een groter risico op slechte hygiëne, sociaal isolement, eenzaamheid, een lager welbevinden en een toename van gezondheidsproblemen.¹ Het is dan ook van groot belang deze risico's bij een volgende pandemie te beperken.

Zo bleek uit onderzoek van het Nivel dat het percentage ouderen dat zich eenzaam voelt sterk is toegenomen: tot 69% onder ouderen met een lichamelijke beperking en 62% onder ouderen in de algemene bevolking. Uit hetzelfde onderzoek blijkt ook dat de pandemie een negatieve invloed heeft gehad op de beweging van ouderen². Een inzet op integrale preventie, biedt kansen om de volksgezondheid verder te verbeteren.

Pandemische paraatheid

Zoals ook in de memorie van toelichting wordt gesteld, is het van belang om de benodigde infrastructuur en voorbereidingen voldoende beschikbaar te stellen en gereed te hebben. Volgens de seniorengoalitie is het dan ook cruciaal dat er ingezet wordt op het op tijd opschalen van vaccinatie voor ouderen. Ook de inzet op de digitale vaardigheid van ouderen blijft van belang. De coronacrisis heeft namelijk laten zien dat het gebruik van digitale middelen sterk is toegenomen, ook onder zorgverleners.

Er ligt een uitdaging om een volgende pandemie het hoofd te bieden en tegelijkertijd de goede ontwikkelingen die de coronacrisis ook heeft gebracht, te behouden en te versterken.

¹ <https://digitaal.scp.nl/passende-zorg-voor-ouderen-thuis/gevolgen-van-de-coronacrisis-voor-het-ontvangen-van-passende-zorg-en-ondersteuning/>

² <https://www.nivel.nl/nl/nieuws/ouderen-zijn-eenzamer-en-bewegen-minder-tijdens-de-coronapandemie>